

EDİRNE VALİSİ AHMED İZZET PAŞA'NIN TARİH MANZUMELERİ

Ali YÖRÜR¹

ÖZET

Klasik Türk Edebiyatı'nın önemli türlerinden birisi olan tarih düşürme, önem verilen veya dikkat çeken bir olayın tarihini belirlemek amacıyla ebced hesabıyla bir kelime veya mısra söyleme sanatıdır. Bir geleneğin içinde yer alan Osmanlı dönemi şairleri tarafından sanat yapmak olarak kabul edilmiş ve ilgi görmüştür. Şairler, doğum, ölüm, padişahların tahta çıkışı, tayin, bir görevden azledilme, sefer, fetih, sünnet, evlenme, sakal bırakma, yangın, deprem, mimari yapıların inşası, onarımı gibi hayatın hemen her alanındaki konularda tarih manzumeleri yazmışlardır.

Bu makalede, Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Edirne Selimiye Kütüphanesi 22 Sel 2311 arşiv numarası ile kayıtlı Divançesi'nde bulunan tarih manzumelerinin transkripsiyonlu metni verilip incelenmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Ahmed İzzet Paşa, Tarih Manzumesi.

THE HISTORICAL POETRY OF AHMET İZZET PASHA THE GOVERNOR OF EDİRNE

ABSTRACT

The chronogram, being one of the most important genres of Classical Turkish literature, was a style of expressing a word or verse based on abjad alphabet, with the aim of determining the history of an important or conspicuous event. Ottoman-era poets being involved within a tradition had viewed the chronograms as performing art, and respectively had given it interest. Poets had written historical poetries themed around nearly any and every matter of life such as birth, death, the ascending of sultans to the throne, reassignment, dismissal from a duty, expeditions, conquest, circumcision, marriage, the growing of a beard, fire, earthquake, the construction of architectural buildings, and restoration.

In this article, a transcribed text of the historical poetry/chronograms of Ahmet İzzet Pasha the Governor of Edirne as found in his Divançe [a small collection of poems] with archive number 22 Sel 2311 at Selimiye Library in Edirne, was presented and examined.

Keywords: Edirne, Ahmed Izzet Pasha, History Poem

¹ Öğr. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Rektörlük, Türk Dili Bölümü. ali.yorur@hotmail.com.

GİRİŞ

Ebced hesabı ile tarih düşürme, Türk edebiyatında sıklıkla kullanılan bir edebî sanattır. “Ebced” kelimesi, Arap alfabesindeki harflerin kolaylıkla ezberlenmesi için harflerin birleştirilmesiyle meydana getirilmiş sekiz manasız kelimenin ilkidir. Ebced, ilk kelimenin adı olduğu gibi aynı zamanda diğer kelimelerin tümünün adıdır (Yakıt 2003: 38). Ebced ve sözcüklerinin alfabe de bir sayı değeri vardır. Yani her harf bir rakama tekabül eder. Bundan istifade edilerek çeşitli işlemler vücuda getirilir. İşte bu işleme “ebced hesabı” denir (Yakıt 2003: 38).

Ebced alfabesindeki her harfin bir sayıya karşılık olması özelliğinden istifade edilerek herhangi bir hadiseye, hesaplandığında o hadisenin meydana geldiği yılı verecek şekilde bir kelime, bir cümle, bir mısra veya bir beyit söylemeye “tarih düşürme” denir (Yakıt 2003: 66).

Tarih manzumelerini farklı kategorilerde ele almak mümkündür. Noktalı ve noktasız harflerle düşürülen tarihler, mukatta (kesik), birleşmeyen harflerle yapılan, muvassal tarihler, mükerrem, gayrimükerrem, muammâ, bilmece, satranç usûlü tarihler bunların başlıcalarındandır (Canım 2010: 329).

Bilindiği gibi Divan şiiri kurgusal yapısıyla ön planda olsa da gerçek hayattan da izler taşır. Tarih manzumeleri de Divan şairinin çevresini ve dış dünyayı ne kadar gözlemlediğini ve nasıl yorumladığını göstermesi açısından üzerinde durulması gereken şiirlerdir (Üstüner 2014: 195). İşte bu düşüncelerle Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın tarih manzumelerinin transkripli metnini ve incelemesini ortaya koymaya çalışacağız.

1. Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa

Ahmed İzzet Paşa, Girit Valisi Erzincanlı Hacı Osman Haşim Paşa'nın oğludur. H.1213/M.1798/99'da Erzincan'da doğdu.² Babasının H.1240/M.1824'te vefatı üzerine İstanbul'a geldi. Bir müddet İstanbul'da kaldıktan sonra Erzincan'a gitmiştir. H.1256/M.1840'da Çıldır kazası kaymakamlığına ve H.1257/M.1841'de Anadolu Ordusu Erkan Meclisi azalığına tayin edilmiştir. 15 Cemâziyelâhir H.1265'de (M. Mayıs 1849) vezir unvanıyla Hakkâri ve Van valisi olarak görev yapmış ve H.1266/M.1850'de bu görevinden ayrılmıştır. H.1267/1850 ve H.1268/M.1268'de Cidde valisi olup H.1270/M.1854 yılında bu görevinden ayrılmıştır. H.1271/M.1855'de Kürdistan valisi olup H.1273/M.1856'da ayrılmış, H.1275/M.1858'de Trablus valisi olup H.1277/M.1860'da bu görevinden ayrılmıştır. H.1278/M.1861'de Muhacirin Komisyonu reisi olup Harput ve Sivas valiliği görevlerinde bulunmuştur. H.1884/M.1301'de Kadri Paşa'nın vefatı üzerine Edirne valiliğine tayin olunmuştur. Birinci rütbe Mecidî, murassa Osmanî nişanlarını, altın ve gümüş madalyalarını almıştır. Namık Paşa'dan “Şeyhü'l-vüzerâ” ünvanı kendisine intikal etmiştir. Bir hafta kadar hasta olarak yattıktan sonra H.1310/M.1893'de vefat etmiştir. Edirne'de Üç şerefeli Camii'nin arkasında Peykler medresesi ile Saatli Medrese'nin arasındaki türbe de defnedilmiştir. (Peremeci 2011: 162; İnal 1988: c.II,756; Ahmed Bâdî 2014: c. II/I, 1082; Özkan 2015: 469).

Edirneli Ahmed Bâdî Efendi onun ölümüne şu tarihçeyi yazmıştır:

² Fatin Tezkiresinde H.1229/M.1812'de ve Son Asır Türk Şairlerinde H.1228/M.1813'te Resmo(Girit)'da doğduğu ifade edilmektedir.

Vâlf-i Edrine düstûr-ı mükerrerrem ya'ni

Hacı Osman Paşazâde Hacı İzzet Paşa

Nâmı Ahmed idi ol zât-ı celîlü'l-kadrün

Mazhar-ı lutf-ı Muhammed ola der-rûz-ı cezâ

.....

Yaş döküp iki gözünden didi **Bâdi** târih

Göçti Firdevs-i 'ulâya **Hacı İzzet Paşa** (Ahmed Bâdi 2014: c. II/I, 1083).

Ahmed İzzet Paşa, servet sahibi, tedbirli, güçlü bir kişiliğe sahiptir. 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında servetinin 10.000 lirasını orduya vermiştir. Kendinden kırk sene önce vefat eden oğlu Hürrem Paşa'nın adının yaşatılması için Erzincan'da büyük bir cami yaptırmış ve hayratlar yapmıştır (Süreyya 1996: 844). Ahmed İzzet Paşa aynı zamanda yazmış olduğu şiir ve gazelleri ile iyi bir şairdir ve *Divançe*³si vardır (Yörür 2018: 140).

2. Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Tarih Manzûmeleri

2.1. Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebepleri

Ahmed İzzet Paşa'nın tarih manzumelerinin yazılış sebeplerini, devrin sosyo-kültürel olaylarını daha iyi anlatabilmek amacıyla tablo halinde sıraladık:

Tablo 1:

Satır No	Tarih Manzumelerinin Yazılış Sebebi	Yazılış Tarihi
1	Rütbe Tarihi	1258/1842-3
2	Yeni Yıl Tebriği	1264/1847-8
3	Sivastopol'un Fethi	1271/1854-5
4	Sivastopol'un Fethi	1271/1854-5
5	Rumeli Demir Yolu'nun Açılışı	1289/1872-3
6	Edirne Piyade Kışlasının Tamiri	1290/1873-4
7	Edirne Sarayı Tamiri	1290/1873-4
8	II. Abdülhamid'in tahta çıkışı	1292/1876

³ Divançe tarafımızdan yayına hazırlanmaktadır.

9	Safvet Paşa'nın Sadrazam Olması	1295/1878
10	Yeni Yıl Tebriği	1298/1880-1
11	Yeni Yıl Tebriği	1298/1880-1
12	Sait Paşa'nın Sadrazam Olması	1300/1882-3
13	Yeni Yıl Tebriği	1301/1883-4
14	Belediye Hastanesinin Tamiri	1301/1883-4
15	Edirne'de Piyade Kışlası Caminin Yapılması	1301/1883-4
16	Yeni Yıl Tebriği	1302/1884-5
17	Yeni Yıl Tebriği	1302/1884-5
18	Yeni Yıl Tebriği	1302/1884-5
19	Yeni Yıl Tebriği	1302/1884-5
20	Sarachane Köprüsünün Yenilenmesi	1304/1886-7
21	Yeni Köprü Yapılması	1305/1887-8
22	Yeni Köprü Yapılması	1305/1887-8
23	Edirne Kâdirî Tekkesi'nin Yenilenmesi	1305/1887-8
24	Sezâyî Dergâhının Tamiri	1305/1887-8
25	Edirne Çeşmeleri Eski Su Yoluna İlave Su Yolu Yapılması	1307/1889- 1890
26	Tırnovack Camiinin Yapılması	1307/1889- 1890
27	Piyade Kışlasının Batı Tarafına Hastane Yapılması	1307/1889- 1890
28	Topkapı Dışında Hakkı Paşa Camii'nin Yapılması	1307/1889- 1890
29	Çoban Ali Efendi Dergâhı'nın Tamiri	1308/1890-1
30	Mustafa Paşa Köprüsü Kazasına Hükümet Konağının Yapılması	1308/1890-1
31	Saçlı İbrahim Efendi Tekkesi'nin Yenilenmesi	1308/1890-1

32	Doğum Tebriği	1309/1891-2
33	Edirne'de Piyade Kışlasının Yenilenmesi	1310/1892-3

2.2. Tarih Manzumelerinin Muhtevası

Tabloda yazılış sebeplerini ve tarihlerini verdiğimiz manzumeleri muhtevalarına göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Tayinlere

a. Padişahların Tahta Çıkmasına(Cülûs)

II. Abdülhamid'in Cülûsu

b. Sadrazam Tayinlerine

Safvet Paşa'nın Sadraza Olması

Sait Paşa'nın Sadrazam Olması

2. Fetihlere

Sivastopol'un Fethi

3. Mimari Yapılara

Rumeli Demiryolunun Açılması

Edirne Piyade Kışlasının Tamiri

Edirne Sarayı Tamiri

Belediye Hastanesinin Tamiri

Edirne'de Piyade Kışlası Camiinin Yapılması

Sarahane Köprüsü'nün Yenilenmesi

Yeni Köprü Yapılması

Edirne Kâdirî Tekkesi'nin Yenilenmesi

Sezâyî Dergâhı'nın Tamiri

Edirne Çeşmeleri Eski Su Yoluna İlave Su Yolu Yapılması

Tırnovacık Camii'nin Yapılması

Piyade Kışlasının Batı Tarafına Hastane Yapılması

Topkapı Dışında Hakkı Paşa Camii'nin Yapılması

Çoban Ali Efendi Dergâhı'nın Tamiri

Mustafa Paşa Köprüsü Kazasına Hükümet Konağı Yapılması

Saçlı İbrahim Efendi Tekkesi'nin Yenilenmesi

Edirne'de Piyade Kışlasının Yenilenmesi

4. Doğumlara

Serverî Bey'in Çocuğunun Doğması

5. Rütbe Tebriği

Reşid Paşa'nın Aldığı Rütbe İçin Tebrik

6. Yeni Yıl Tebriği

Yeni Yıl Tebriği (1848,1881, 1884, 1885 yılları hakkında)

Ahmed İzzet Paşa'nın çeşitli konularda tarih manzumesi yazdığı görülmektedir.

2.3. Tarih Manzumelerinin Yazıldığı Yıllar

Ahmed İzzet Paşa, 33 tarih manzumesini Hicrî 1258-1310 yılları arasında kaleme almıştır. Aşağıda manzumelerin yazılış tarihleri ve o tarihte yazılan manzume sayısı tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2:

Sıra No	Yazılış Tarihi	Tarih Manzumesi Sayısı
1	1258/1842-3	1
2	1264/1847-8	1
3	1271/1854-5	2
4	1289/1872-3	1
5	1290/1873-4	2
6	1292/1876	1
7	1295/1878	1
8	1298/1880-1	2
9	1300/1882-3	1
10	1301/1883-4	3

11	1302/1884-5	4
12	1304/1886-7	1
13	1305/1887-8	4
14	1307/1889-1890	4
15	1308/1890-1	3
16	1309/1891-2	1
17	1310/1892-3	1

2.4. Tarih Manzumelerinin Beyit Sayıları

Tablo 3:

Tarih Manzumelerinin Beyit Sayıları	Kullanım Sıklıkları
1 Beyitten Oluşanlar	3
2 Beyitten Oluşanlar	3
5 Beyitten Oluşanlar	7
6 Beyitten Oluşanlar	5
7 Beyitten Oluşanlar	4
8 Beyitten Oluşanlar	6
9 Beyitten Oluşanlar	3
11 Beyitten Oluşanlar	1
12 Beyitten Oluşanlar	1

3. Tarih Manzumelerinin Metni

Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 22 Sel 2311 arşiv numarası ile kayıtlı Divançesi'ndeki tarih manzumelerinin transkripsiyonlu metni verilmiştir:

TEVÂRİH

Târîh-i Rütbe

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Şadr-i mülk-ârâ Reşid Paşa-yı 'âlî-himmetiñ
Ser-be-ser oldu zamânında cihân âsüde-ğâl
2. Nâ'il-i âmâl-i mâ-fî'l-bâl olup ehl-i temennâ
Buldu revnağ sāye-i luğfunda erbâb-ı kemâl
3. Zâtını talâtif için mağdûmını itdi çerâğ
Rütbesin terfî'le şâhinşeh-i deryâ-nevâl
4. Rütbe-i ûlânıñ oldu sınıf-ı şânîsi ile
Kevkeb-i ümîdi ol mîrîn-i rehîn-i işti'âl
5. Eylesün ol şadr-i 'âlî-ğadri mesrûru'l-fu'âd
Gün-be-gün böyle meserretle Rabb-i lâ-yezâl
6. Bir du'âdır mağşad ancak imtidâd-ı 'ömrine
Yoğsa bahş-i vaşfında tākāt 'adîmü'l-ihtimâl
7. Kānde kudret kim idem ifâ-yı vaşf-ı devletin
Gördi kim ihsânınıñ şükriñ edâ emr-i muğâl
8. Böyle târîh-i mücevher deste 'izzet bir düşer
Rütbesin 'ayn eyleye mîr-i celâle zî'l-celâl (1258)

Tārīḥ-i Tebrīk-i Sāl-ı Cedīd

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Serīr-i salṭanatda pādişāhım niçe yüz yıllar
Saña itsün Cenāb-ı Ḥayy u Mennān 'ömr-i Nūḥ iḥsān
2. Ḥudāvendā sen ol ḥākān-ı 'ālemsin ki dergāhıñ
Melāz-ı bī-kesāndır kıble-gāh-ı fırka-i şāhān
3. Zülāl-i feyz-i luṭfuñ nār-ı nīrānı ider iṭfā
Semūm-ı ḳahriñ eyler murğ-zār-ı düşmeni nīrān
4. 'Umūmen dāḥil-i bāğ-ı iṭā'at oldı ṭāğīler
Meger kim ba'd-ezin ṭağlarda enhār ile ṭuğyān
5. Seniñ fermānıña maḥkūm u münkād olmayan eşḫāşı
'Aceb olmaz mı şer'an münkir-i ḳur'ānla seyyān
6. Cihān ṭurdukça ṭursun ṭaḥt-i 'ālī baḥt-i şevketde
Ser-ā-ser 'ālemi zabṭ eylesün mānend-i Kürdistān
7. Du'ā-yı ḥayrile 'İzzet didim cevher gibi tāriḥ
Hezār emşāl sāl-i nevle olsun şāhımız şādān (1264)

Tārīḥ-i Feth-i Sivastopol

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Ḥazret-i 'Abdü'l-Mecīd ḥānı Ḥudā manşūr idüp
Feth olundu ḥarīb-i tiğ-i ḳahrla Sivastopol

2. Viridi Hakk bu nuşreti ol pâdişâh-ı 'âleme
Toldı âvâz-ı beşâretile bu gün İslâmbol
3. Moskol bunca metânet virdigi tersanesi
Bir varışda itdi dest-i zabt u teşhîre duhûl
4. Seyr idince leşkeriñ berren u bahren cümlesin
Dehşetden şaşdı kaldı Rusya hor u hazûl
5. Çok mıdır bu havfla teslim iderse mülkini
Cân atup ancak reh-i eyne'l-meferre buldı yol
6. Er şanurken kendüsin dirlikden itdi keff-i yed
Gördi hâlin kıldı da'vâ-yı şecâ'atden nükûl
7. Karşu çurmak evc-i devlet-i zî-saḫvete
İşte böyle terk-i mülk ü kişver eyler bol bol
8. Söyledim 'İzzet meserretle iki târiḫ-i tām
Her biri olsa sezâ âvîze-i gûş-ı kabûl
9. Seyf ile kahran alındı sâhil-i Sivastopol (1271)
Seyf-i zecrle alındı kal'a-i Sivastopol (1271)

Tārīḥ-i Dīger

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. İşıtdim ƙal'a-i Sivastopol'un fetḥ ü teşḥīrin
Mücevher iki tāriḥ-i dilārā eyledim inşā
2. Şafā-baḥşā olur bu müjde-i ra'nā nüh āfāka (1271)
Şafā virdi bütün işrāka işbu müjde-i 'ulyā (1271)

Rūm İli Demir Yolu'nun Resm-i Güşādına Tārīḥdir

Ƙayd eyledim Edirne'de tāriḥin 'İzzetā
Geldi şemendüfer açılıp rāh-ı Rūm İli (1289)

Edirne Piyāde Ƙışlasının Ta'miri Tārīḥidir

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Bu ƙışla yādigārıdır cenāb-ı ḥāḳān Maḥmūd' uñ
Binā itmiş idi ecnādına ol maḫhar-ı ğufrān
2. Teşādüf eyleyüp nār-ı ƙazā-yı nāgehāniye
Cidār u saƙfı olmışdı dil-i 'āşık gibi vīrān
3. Bi-ḥamdülillāh necl-i necil vāriş-i taḫtı
Şehinşāh-ı cihān 'Abdü'l-'Azīz ḥān 'azīmü'ş-şān
4. Bu bünyan-ı cesīmi ƙoymayup ḥāl-i ḫarābīde
Buyurdu hey'et-i aşliyede ta'mirini fermān

5. İdüp mülki gibi ma'mūr kıldı 'askerin mesrūr
Ola fetḥ ü zaferle pür-sürūr ol sāye-i Yezdān
6. Musahḥar eyleyüp fermānına Ḥaḳḳ rub'-ı meskūnı
Ola taḥtında bākī tā ki devrān eyleye devrān
7. Mücevher kikkle 'İzzet kulu kayd itdi tāriḥin
Bu kışlak oldı ḥān-ı 'Abdü'l-Azīz 'ahdinde ābādān (1290)

Edirne Sarāy-ı Hümāyūnı Ta'mīr Edildikde Tarafından Bi't-Tanzīm Cihānūnnümā Kaşrı Kapusuna Yazılan Tārīḥ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Pādişāhım oldı ta'mīr emr ü fermānıñ ile
Bu serā-yı dil-güşā bu feraḥ-bahşā binā
2. Gerçi zātiñda müzeyyen idi ammā gel de baḳ
Şimdi başka tarz u revnaḳ eyledi peydā binā
3. Görmemiş mānendini çeşm-i cihān dirsem be-cā
Tā olalıdan nūh-ṭabāk kubb-e-i ḥaḍrā binā
4. Āl-i Oşmānıñ kıyām-ı ḥaşre dek te'yid eyleye
Eyleye ma'mūre-i şevketlerin Mevlā binā
5. 'İzzetā cevherle naḳş it ṭāḳına tāriḥini
Kaşr-ı ceddin itdi şāhenşāh bālā cā binā (1290)

Ṭārīḥ-i Cülūs-ı Hümāyūn-ı Meymenet-maḡrūn

1. 'Abdü'l-Ḥamīd ḡān eyledi taḡt-ı hümāyūna cülūs
'İzz ü celāli 'aşḡına Rabb-i ḡamīd itsün sa'īd
2. Ol ṡāḡ maṡşūru'l-livā bulsun serīrinde beḡā
Olsun mu'īni dā'imā ḡallāḡ-ı zū'l-'arṡī'l-mecīd
3. Devr eyledikce āsumān olduḡca nīrān
Envār-ı 'adlinde cihān olsun ser-a-ser
4. Ḳadr eyleye her ṡāmını 'īd eyleye eyyāmını
Āmāde ḡılsun kāmını luṡf-i ḡudāvend-i vaḡīd
5. Olsun ilā-yevmi'l-ḡıyām emri meṡā'-ı ḡāṡṡ u 'ām
Şehler ola emrine rām ecnādına a'dā 'ubeyd
6. ḡaḡḡ 'ömrini müzdād ide emlākinı ābād ide
A'dāsını berbād ide Mevlā ilā-yevmi'l-va'īd
7. Ol zıll-i Rabbü'l-'ālemīn ol cāniṡīn-ı faḡr-ı dīn
Olsun serīrinde meḡīn ṡevket ile 'ahd-i medīd
8. 'İzzet ḡulı tārīḡini ṡebt eyledi levḡ-ı dile
Oldı zamān sa'dile sultān ḡān-ı 'Abdü'l-Ḥamīd (1292)

Tārīḫ-i Tevcīh-i Şadāret-i 'Uzmā Berā-yı Şafvet Paşa

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Āşafā virdi saña mührini şāh-ı 'ālem
Eyledi zātīña mesned-i şadrı a'lā
2. Muntazırdı saña çokdan berü ol māh-ı celīl
Oldı teşrīf-i kudümüñle mübāhāt efzā
3. Şaklamış ḥikmet-i maḥfisi meger bugün için
Ki ide muḥyī-i devlet seni Ḥayy ü Dānā
4. 'Ālemi itmişidi seyl-i ḥavādīs-i tīre
Oldı tedbīr-i muşibiñ aña şafvet-baḥşā
5. Mihr ü meh parladı 'İzzet bu mücevher tārīḫ
Virdi fer şadra celālet ile Şafvet Paşa (1295)

Tārīḫ-i Sāl

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Pādişāhım sāl-i feraḫ-fāliñi sa'y eyleyüp
Mebde'-i feyz-i kırup cenāb-ı kibriyā
2. Pādişāhım saña her 'asīr olur yesīr
Eyler esbābın müheyyā ḥāliḫ-i 'arz u semā
3. Taḫt-ı 'ālī-baḫta teşrīfiñde mülkü ü millete
Her tarafından düşmen itmişdi hücum u i'tidā

4. Şeş cihetden olmadı bir devlete bu iktihām
Gerçi vāqı'dir iki devlet meyānında veġā
5. Çekdiñ İskender gibi her sūya bir sedd-i sedīd
Keyd-i Ye'cūc-i sitemden 'ālemi kıldıñ rehā
6. Sīne gerdiñ karşı turduñ bunca yıl āfete
Hıfz-ı dīn ü devlet için rāhatı kıldıñ fedā
7. 'Asrı yesr ü kesri karşı eyler te'ākub
Böyle sebkat itdi a'sār-ı mülūk u enbiyā
8. Zāt-ı pāk-i faḥr-ı kevneyne müyesser eyledi
Feth-i Baḥāyı Hudeybiye 'akībinde Hudā
9. Bād-ı nuşretle güşād olsun livā-yı devletiñ
Ola her 'azmiñde tevfiḳ-i İllāhī reh-nümā
10. Bunca a'dāya tekābül kaṅı şāhıñ kārıdır
Gelsün 'arz itsün tevārīḥ-āşināyāne
11. Haḳḳ te'ālā 'ömr ü iḳbālīñ ferāvān eylesün
Bu du'āyı vird ider 'izzet kuluñ şubḥ u mesā
12. Oldı bu tāriḥde zāhir işāretmiş saña
Beyza-i tuġrāda naḳş-i *el-muzaffer dā'imā*

Tārīḫ-i Diger

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Yazdı menşūr teceddüd-i sâle münşî-i ezel
Kıldı tuğrâ-yı hilâl n'ola pür-zîb ü behâ
2. Hükmini meymün u mes'ûd eyleyüp Rabbü'l-enâm
Bâ'îş-i feyz ü server itsün be-câh-ı enbiyâ
3. Nice böyle sâl-i sa'de irişüp şâh-ı cihân
Taht-ı 'âlî-baht-ı şevketde ola fermân-revâ
4. Günleri eyyâm-ı 'îd u yılları olsun sa'îd
'Ömr ü iqbâlin mezîd itsün cenâb-ı kibriyâ
5. Anı manşūr ide faḥrû'l-mürselîni bedrde
Gâlib-i *yevme'l-teḳâ-l-cem'ân*⁴ iden bâri Hudâ
6. Bâd-ı nuşretle güşâd olsun livâ-yı devleti
Ola her 'azminde tevfiḳ-i İlâhî reh-nümâ
7. Sâl-i nev tārīḫini eyler iken fikr ü ḥesâb
Vâşıl oldı sem'a tebşîr ile '**İzzet** bu nidâ
8. Hâzret-i 'Abdü'l-Ḥamîd ḥâna olur tārīḫ-i sâl
Meymenet-baḥşâ-yı tuğrâ *el-muzaffer dâ'imâ* (1298)

⁴ Al-i İmran/155. "İki topluluğun karşılaştığı gün, içinizden yüz çevirip kaçanları, şeytan ancak yaptıkları bazı hatalardan dolayı yoldan kaydırmak istemişti. Ama yine de Allah onları affetti. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, halîmdir".

Tārīḥ-i Tevcīh-i Şadāret-i 'Uzmā Sa'īd Paşa

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Mühr alup ḥazret-i Sa'īd Paşa
Kıldı cāh-ı şadāreti ihyā
2. Mā-bihī'l-faḥr hey'et-i devlet
Şadr-i Āşaf nazīr-i mülk-ārā
3. Aña şāyeste şadr-i a'zamlık
Aña lāyık o mesned-i 'ulyā
4. Bu meserretle 'an-şamīmi'l-ḳalb
'İzzetā eyle ref'-i dest-i du'ā
5. Şāh-ı devrāna şadr-ı a'zamına
Dest-gīr ü mu'īn ola Mevlā
6. Cevherin ḥarfle olur tāriḥ
Luṭf-ı pāk şadāret-i 'uzmā (1300)

Tārīḥ-i Sāl

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Sen serīr-i salṭanatda pādişāhım çok yaşa
Birbirin itsün te'ākub sāl-i feraḥ-fāl-i nev

2. Şād ola alb-i hūmāyūnuñ sūrūr u Őevile
Eyleye her dem tevcīh zātīña ibāl-i nev
3. İhtizār itsün livā-yı Őevketiñ iclālile
Sū-be-sū olsun mūyesser naŐr-ı 'ālū'l-'āl-i nev
4. Eylesün fermān-revā-yı dīn ü dūnyā Ha seni
Böyledir emniyye-i dīrīne vū āmāl-i nev
5. Bu du'āyı zıkr ile 'İzzet uluñ tebrīk ider
Bī-'idād emsāline sāl-i nev olsun dāll-i nev
6. Leva cevherle muraşŞa' yazdı tārīhin alem
Bā'ıŐ-i fevz ola hān-ı 'Abdū'l-amīd'e sāl-i nev (1301)

Tārīh-i Haste-āne-i Beledī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Hūdā-vend-i mu'azzam 'Abdū'l-amīd hāndır
Şeh-i Őāhān 'ālem pādiŐāh-ı pādiŐāh-ı ecdād
2. Hükümdār-ı hük-m-fermā kerem-kār u kerem-baŐā
Cihān-dār u cihān-ārā cihān-bān u cihān-ābād
3. Anıñ hükümünde ma'mūr olmadı bir yer mi almıŐdır
'İmāret-yāb olan āŐārı olmaz ābil-i ta'dād

4. Bu haste-hâneyi nâr-ı kazâ nâgâh idüp ihrâk
Remâdiñ rûzgâr rûzgâr itmiş idi berbâd
5. Olunca vâsıl sem'-ger-i menba'-ı hümâyûnı
Binâsın eyledi fermân o şâh-ı merhamet-mu'tâd
6. Yapıldı öyle bir resm-i feraḥ-efzâ kim söyler
Ḥarîr-i mışra'ayn-ı bâbı bîmârâna şıḥhat bâd
7. Serîr-i salṭanatda zâtını Ḥakk eyleyüp dâ'im
İde eyyâm-ı 'ömr ü şevket ü iclâlini müzdâd
8. Becâ vâlî-i belde bendesi 'İzzet bu bir beytiñ
Ḥurûf-ı sâdesinden eylese târiḥini inşâd
9. Şifâ bulsun giren ma'lûl u merzâ luṭf-ı bârile
Bu haste-hâneyi 'Abdü'l-Ḥamîd ḥân kıldı nev-bünyâd (1301)

Edirne'de Piyâde Kışlası Câmî'-i Şerîfiniñ Ta'mîri Târîḥ

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ülün

1. Şeref-baḥşâ-yı evreng-i ḥilâfet
Mu'izz-i salṭanat 'Abdü'l-Ḥamîd ḥân
2. Emîru'l-mü'minîn ḥâmî-i ümmet
Melâz u muḳtedâ-yı ehl-i îmân

3. 'Uluvv-i himmeti ihyâ-yı millet
Şi'ârı neşr-i berr ü 'adl ü ihsân
4. Hârâb olmuş hezâr âşârı yaptı
Nice hayr-ı cedîd oldu nümâyân
5. Derûn-ı kışlada bu câmi'ide
Yapup Maḥmûd ḥân olmuşdı vîrân
6. O hayr-i pâk- pür-envârı itdi
Mükemmel vechile ta'mîre fermân
7. Hîtâma oldu vâşıl emr-i ta'mîr
Mişâl-i cennet itdi kesb-i 'imrân
8. O sulṭân-ı 'azîmü's-şâniñ 'izzet
İde eyyâm-ı 'ömrin Ḥaḫḫ ferâvân
9. Ola Rabbânî manşûr u muzaffer
Be-faḫri'l-enbiyâ vü beyt-i Raḥmân
10. Bu târiḫim oḫunsun yâd olunsun
Du'â-yı hayr şâhenşâh-ı devrân
11. Yapıldı câmi'-i ceddi cedîden
İrâde eyleyüp 'abdü'l-Ḥamîd ḥân (1301)

Tārīḥ-i Sāl

Müjde şeh-i 'āleme bu yıla tārīḥdir

Āyet-i naşrun minellāh ve fetḥun qarīb⁵ (1302)

Dİger Tārīḥ

1. Bā-'avn-i Rabb-i lā-yezāl itdi teceddüd-i mäh u sāl
Şāh-ı cihāna sāl-i ḥāl yūmn ü sa'ādet dāllidir
2. Emsāl-i sāl-i nevle şād itsün anı Rabb-i 'ibād
'Aşrıñ o şāhib-i 'adl ü dād ḥākān-ı zü'l-celālidir
3. Buldı ḥilāfet mesnedi zātıyla 'izz ü sermedī
İcrā-yı şer'-i Aḥmedī akşā-yı mā-fī-l-bālidir
4. Baḫ ol veliyyü'n-ni'mete virdi teraḫḫī millete
Ḥaḫḫıñ bu dīn ü devlete iḥsān-ı 'ālū'l-'ālidir
5. Zāt-ı ḥümāyunuñ Ḥudā İslāma kılmış muḫtedā
Raḫm u kerem cūd u 'aḫā hep ol şehiñ ef'ālidir
6. Ta'mīm-i 'adl ü merḫamet neşr-i 'ulūm ü maḡfiret
İ'mār-ı mülk ü memleket eñ maḫdem āmālidir
7. Yā Rabb o sulṫān cihān taḫtında olsun kāmurān
Tā mihr ü meh-i āsumān yek-digerini tālidir

⁵ Saff/13. "Seveceğiniz başka bir şey daha var: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. (Ey Muhammed!) Müminleri müjdele".

8. Bu mışra'ıdır 'İzzet'îñ tārîhîni 'aşr u müddetiñ
Hakk ide es'ad hicretiñ **biñ üç yüz iki** sâlidir (1302)

Tārîh-i Diğer

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Viridi dünyâya şeref sâl-i hümâyün fâl-ı nev
Sa'd ide hakk-ı şâhenşâhîde Rabb-i kibriyâ
2. Ol şâhenşâh-ı cihan-ârâ ki kıldı 'âlemi
Zulmet-i zulm ü ta'addî vü cehâletden rehâ
3. Ol hudâvend-i himem-fermâ ki halk-ı mülkini
Eyledi 'ilm ü me'ârifle rehîn-i irtikâ
4. Tâ ebede yıllar teceddüd göstere aylar hilâl
Taht-ı 'âli-baht-ı şevketde ola fermân-revâ
5. Her günü bir mâh her bir mâhı da şad-sâl olup
Mihr-i 'adl ü re'feti dünyâyı kılsun pür-ziyâ
6. Bu iki tārîh-i cevher-dârı taqdim eyleyüp
Eyledi 'İzzet kulu tebrîk ü tes'îdi edâ
7. Sa'd ide 'Abdü'l-Ĥamîd hâna yeñi sâli Ĥudâ (1302)
Eyleye her sâli sa'd 'Abdü'l-Ĥamîd hâna Ĥudâ (1302)

Tārīḥ-i Diger

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Ḳuluñ 'İzzet ider bu mışra'-ı tārīḥ ile tebrīk

Şehenshāhā saña bu sāl-i sa'd-i nev-mübārek bād (1302)

Sarāc-Ḥāne Köprüsünüñ Tecdīdine Tārīḥdir

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

1. Ber-ḳarār eyleye taḥtında şeh-i devrānı
'Ömr ü iḳbāl-i mü'ebbedle Ḥudāvend-i mecīd
2. Mülkünüñ her cihetini kesb-i 'imāre itdi
Köhne bünyān-ı cihān oldı zamānında cedīd
3. Ḳaṭ' iderdi rehi Ṭunca feyzān itdikce
Ḳıldı ol baḥr-ı kerem işte bu cisri taḥdīd
4. Yaptırup yanına bir de ḳaraḡol dā'iresi
İtdi āsāyiş-i ibnā-ı sebīli te'yīd
5. Yakışur ṭāḳına tārīḥ-i mücevher-i 'İzzet
Yapdı bu dā'ireyi ḥazret-i Sulṭān Ḥamīd (1304)

Tārīḥ-i Cisir

1. Dārā-yı gerdün-iḥtişām ḥākān-ı İskender-i ḥadm
Dād-āver-i fārūḳ-ı cāh şāh-ı cihān Sulṭān Ḥamīd

2. İ'mâr-ı mülk ü devlete şarf eyleyüp sa'âtini
Kılmağda el-ḥaqq gün-be-gün sükkân-ı mülki müstefîd
3. Ez-cümle bu deryâ-mişâl nehri mürûr itmek muḥâl
İşte şeh-i şâhib-i kemâl yaptı aña cîsr-i cedîd
4. Bünyâd iderken mu'biri yâd eyledi ol serveri
Şehzâde-i Ḥayder ferî Gâzî Süleymân-ı şehîd
5. Yaptırdı cîsri şânına biñ ḥayr okutdı cânına
Ḥayrât-ı şehiñ ihsânına oldı hep ervâḥ sa'îd
6. Tâ kim semâda kehkeşân tâ yerde seyf-i cân-sitân
Olduğca perrân u devân şâhiñ ola 'ömri mezîd
7. 'İzzet getür bir pür-güher mışra'la yaz târiḫ-i ter
Gâzî Süleymân cîsrine kurdı binâ 'Abdü'l-Ḥamîd (1305)

Târiḫ-i Diger

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Emr idüp ḥazret-i Sulṭân Ḥamîd
Kıldı bu cîsr-i cesîmi inşâ
2. Eyledi ecrini ihdâ ola şâd
Rûḫ-ı şehzâde Süleymân Paşa

3. Bu nehrden güzer olmuşdı mühāl
Kıplayup deştī mişāl-i deryā
4. İtdi bu cisrle te'mīn-i ʔarīk
O Őehenşāh-ı 'adālet-fermā
5. İdeler her geĉeb ebnā-ı sebīl
Hāzret-i bānī-i zīşāna du'ā
6. Kıla tahtında mü'ebbed anı Hākk
Tā ki bākī ola nüh-ʔāk-ı semā
7. Emr-i fermān-ı Hümāyūn 'İzzet
Oldı bu beytle tārīh binā
8. Yād ola adı bunuñ dünyāda
Cisr-i Őāhzāde Süleymān Paşa (1305)

Tārīh-i İnşā-ı Hānkāh-ı Kādirī

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1. Kıldı inşā hānkāh-ı Seyyid 'Abdü'l-Kādirī
Hāzret-i 'Abdü'l-Hamīd Hān ibn-i hān 'Abdü'l-Mecīd
2. Rūh-ı pākin eyledi hoşnūd o gavs-ı a'zamīñ
Ol vekīl-ı fahr-ı 'ālem sāye-i Rabb-i vaḥīd

3. Tā ki feyz-efşān ola gül-bāng-ı tevḥīd-i Ḥudā
Zīb-i evreng-i ḥilāfet olsun ol şāh-ı ferīd
4. Pīr ü bernā ezber itsün bu du'āyı 'İzzetā
Ḥaḳḳ Te'ālā eyleye 'ömr-i hümāyunı mezīd
5. Sālikāna müjde bu tāriḥ-i mücevher-dār ile
Yapdı dergāhı cedīden ḥazret-i sulṭān Ḥamīd (1305)

Sezāyī Dergāhınıñ Ta'miri Tāriḥi

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1. Zāhīri ola ḥān-ı 'Abdū'l-Ḥamīd'iñ evliyāullāh
Kim oldur ḥāmī-i dīn-i mübīn ü millet-i beyzā
2. 'Adālet ü merḥamet ḥşş zāt-ı hümāyūnı
Ḥilāfet ü saltanat anıñ ile buldı şeref-ḥaḳḳā
3. Ne ḥaşlet kim şehenşāhāna lāzım cümlesin cāmī'
Ne kim şāyeste-i şān-ı ḥükümetdir ider icrā
4. 'İbādullāhı sevḳ itdi ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ u 'irfānı
Cevāmi'le tekāya vü mekātib eyleyüp inşā
5. Sezāyī-i Velī'niñ ḥānḳāhında idüp ta'mir
Bu ḥayrı daḫi iḥyāya muvaffaḳ eyledi Mevlā

6. Sezâdır levha naqş itse kalem târîhini 'İzzet
Sezâyî dergehin sultân Hamîd hân eyledi ihyâ (1305)

Edirne Çeşmeleri Mecrâ-yı Kadîmine 'İlâve Kılınan Şuyuñ Târîhidir

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Eyledi icrâ Edirne şehrine âb-ı hayât
Pâdişâh hazret-i rehber sâye-i Rabb-i vahîd
2. Yazdı 'İzzet bendesi târîh-i cevher-dârını
Yapdı bu mecrâ-yı mâ'î hazret-i sultân Hamîd (1307)

Trnovacık Câmî'-i Şerîfine Târîhidir

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Eyledi bu câmî'ini şâhenşeh-ı 'âlem binâ
Kim odur bünyân-ı haqq u 'adl ü dâdiñ vâzi'
2. Ol emîru'l-mü'minîn ü muqtedâ-yı müslimîn
Dâ'imâ itmekde icrâ hük-i şer'-i şâri'i
3. Ref'-i dü-dest-i tazarru' eyledim ihlâşile
Şıdkile âmîn-h'ân olsun du'âmîñ sâmi'i
4. Hayrını idüp kabûl ol pâdişâh-ı a'zamîñ
Tûl-i 'ömr ihsân ide bu kâ'inâtîñ şâni'i
5. Serteser âfâka fer virsün şükûh u şevketi
Şu'le-bağşâ-yı cihân olsun şî'a'-ı tâlî'i

6. Bendesı 'İzzet didi tārīḡ-i cevher-dārını
Ḥazret-i sulṭān Ḥamīd yapdı bu 'ālī cāmī'ı (1307)

Piyāde Kışlasınıñ Ğarb Cihetindeki Ḥaste-ḡāneye Tārīḡidir

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1. Bu bünyād-ı cesīmiñ eyledi inşāsını fermān
Nişānındır himmet-i bālā-ter 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
2. Egerçi oldı inşā ḡaste-ḡāne nāmına ammā
İde Ḥaḡḡ dār-ı şıḡḡat leşker-i 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
3. Bu ḡisn ü bu reşānetde yapardı seddini ancak
Olaydı yāver İskender der-i 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
4. Sa'ādet-yāb 'imrān oldı mülki söyle kim her sū
Yeri var reşḡ iderse kişver-i 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
5. Ḥudā manşūr idüp *innā feteḡnā*⁶ emr ü tebşiri
Yazılsun rü'yet-i zer miğfer 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
6. Olup aḡbārı ġālib sīne-i a'dā vü bed-ḡāḡı
İlāḡı ṡa'ma olsun ḡancer 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna
7. Şu beytiñ müḡmelinden yazdı 'İzzet bendesi tārīḡ
Ki naḡş olsun bu vālā mü'eşşer 'Abdü'l-Ḥamīd ḡāna

⁶ Fetih/ 1. "Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik."

8. Şifâ vü şıhhat ile her giren bîmâr ola dil-şâd
Yapıldı haste-ğâne-i 'asker 'Abdü'l-Ĥamîd ħâna (1307)

Top Kapu Ĥâricinde Ĥaĥķı Paşa câmi'-i Şerîfi Târîĥi

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'lün

1. 'Aşr-ı sulţân-ı 'Abdü'l-Ĥamîd ħânîde
Oldı bu câmi'-i zîbâ inşâ
2. Tâ kılındıķca cemâ'atle namâz
İde ol şâĥı mü'ebbed Mevlâ
3. Nâ'il-i icrâ ola ehl-i ĥasenât
İtdiler bu eşer-i ĥayrı binâ
4. Beyt-i âtî ile yazdım 'İzzet
Bende târîĥini cevher-âsâ
5. Kıldı Ĥaĥķ dâll-i 'alâ'l-ĥayr-i cezîl
Yapdı bu ma'bedi Ĥaĥķı Paşa (1307)

Çoban Ali Efendi Dergâhına Târîĥdir

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1. Ĥâzret-i 'Abdü'l-Ĥamîd ħânîñ Ĥudâ-yı lâ-yezâl
Eyleye eyyâm-ı 'ömr ü şevket ü şânın mezîd

2. Tā esāsından ħarāb olmuş idi bu ħānķāh
İtdi ol ķuṭb-i ħilāfet vaz'-ı bünyān-ı cedīd
3. Rūḫ-ı pūr-nūr-ı 'aliyyü'r-rā'iyi şād eyledi
Ķalbine ma'mūr ide anıñda Ĥallāķ-ı vaḫīd
4. Ķalması mülküde bir vīrāne vīrāne dil
Cümlesin ta'mīr ü tesrīr itdi ol şāh-ı ferīd
5. 'İzzetā imdād-ı ħār-aķṭābıla tāriḫdir
Ķıldı tecdīden binā bu tekyeyi sulṭān Ḥamīd (1308)

Cisr-i Muṣṭafā Paşa Ḥükümet Ķonağına Tārīḫdir

Mef'ülü Fā'ilâtü Mefā'ilü Fā'ilün

1. Şāhib-i serīr-i salṭanat 'Abdü'l-Ḥamīd ḫān
Bildirdi 'āleme şeref ü şān-ı devleti
2. Zıll-i Ḥudā ḫalīfe-i faḫr-ı rusül ki ol
İcrā ider deķāyik ḫükm-i şerī'ati
3. Ḥaķķā ki şāliş 'ömrin oldı 'adlile
Zulmü ü sitemden itdi berī mülk ü milleti
3. Ma'mūr ola memāliki bed-ḫ'āhı ser-nigün
Günden güne füzūnter olup 'ömr ü şevketi

4. Yapdırdı bu kazâda hükümet konağını
İhkāk için hukūk-ı şunūf-ı raġbeti
5. Memdūh olur hemīşe o me'mūr kim ider
İffetle dīn ü devlet uğurunda hıdmeti
6. 'İzzet sezā yazılsa bu tārīh bābına
Yapdırdı şāh-ı dīn bu dār-ı hükūmeti **(1308)**

Şaçlı İbrāhīm Efendi Tekyesine Tārīhdir

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1. Hāzret-i 'Abdü'l-Ḥamīd hān hamīdü'l-ḥaşletīñ
'Ömr ü iqbālin ferāvān eyleye Rabbü'l-enām
2. Kıldı tecdīden binā bu tekyeyi ol pādīşāh
Olmuş iken nice yıllardır rehīn-i inhidām
3. Feyz-i enfās-ı ricāl-i Celvetiyye andadır
Cilve-ger nūr Hüdāyī'den hidāyet şubḥ u şām
4. Gel devām it zıkr ü tevḥīde ḥulūş-ı ḳalbile
Olasın tā vāşıl-ı ser-menzil-i dāru's-selām
5. Bir mübeşşir geldi virdi tārīhin ḥaber
Şaçlı İbrāhīm Efendi dergehi oldı temām **(1308)**

Tārīḫ-i Vilādet

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Bu yıl şulb-i Serverî begden oldu bir veled-i t̄ālî'
İde Haqq t̄ul-i 'ömrile kemālāt u šalāḫ iḥsān
2. Çıkarım kân-ı dilden bir muraşşa' mışra'-ı tārīḫ
Ḥudā itsün mu'ammer geldi kevine Yūsuf-ı Ken'ān (1309)

Edirne'de Piyāde Kışlasına Tārīḫ

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1. Şehensāḫ-ı mu'ażzam ḥazret-i 'Abdü'l-Ḥamīd ḥān kim
İder fersūde bünyān-ı cihānı nev-be-nev ābād
2. O rūḫ-ı cism-i 'ālem nūr-ı dū-çeşm-i benī Ādem
Ḥudāvend-i mufahḫah pādişāḫ-ı pādişāḫ ecdād
3. Bu kışlaḫ-ı hümāyūnı da tecdīden binā kıldı
Ki on altı ṭabur 'asker içinde idile iḫ'ād
4. Bu resm ü bū metānetde bu tarz u bu raşanetde
Bu ḥüsn ü bu cesāmetde binā görmüş mi üstād
5. O rütbe 'askeri ḥaqqında şāmildir ki işfākı
Nazargāḫ-ı hümāyūnunda hep mānende-i evlād
6. Memālik-i sāye-i şāhānesinde sū-be-sū ma'mūr
Berāyā zıll-i 'adlinde refāḫ-ı ḫāl ile dilşād

7. Münâcât elleriñ aç dergeh-i kâdî-i hâcâta
‘Ubûdetile ‘İzzet kıl du‘â sen aķdem-i evrâd

8. Mu‘ın ü dest-gır olsun Hüdâ her ‘azm ü remzinde
İdüp eyyâm-ı ‘ömr ü şevket ü iclâlini müzdâd

9. Revâdır hâme-i cevher ile naķş olsa târîhi
Bu dil-cû kışlayı kıldı şehenşâh-ı cihân bünyâd (1310)

SONUÇ

Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 22 Sel 2311 arşiv numarası ile kayıtlı Divançesi'ndeki tarih manzumelerinin transkripsiyonlu metnini inceleme ile birlikte bilim dünyasına tanıtmış bulunmaktayız.

Divançe'de döneminin siyasî ve soyso-kültürel unsurlarını yansıtan 33 tarih manzumesi tespit edilmiştir. Tarih manzumeleri padişahın tahta çıkması, sadrazamların tayini, doğum, fetih, mimari yapılar ve yeni yıl tebriği gibi çeşitli muhteva özellikleri göstermektedir. Ahmed İzzet Paşa'nın tarih manzumeleri, Hicri 1258-1310 yılları arasında 50 yıllık bir zaman dilimi içinde kaleme alınmıştır.

KAYNAKÇA

Ahmed Bâdî Efendi (2014). *Riyâz-ı Belde-i Edirne* (Hazırlayanlar: Niyazi Adıgüzel-Raşit Gündoğdu). Edirne: Trakya Üniversitesi Yayınları.

Canım, Rıdvan (2010). *Divan Edebiyatında Türler*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Çiftçi, Ömer (2017) (e-kitap). *Hâtimetü'l-Eş'âr (Fatîn Tezkiresi)*.

<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0>

İnal, İbnülemin Mahmut Kemal (1988). *Son Asır Türk Şairleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Peremeci, Osman Nuri (2011). *Edirne Tarihi*. Edirne: Bellek Yayınları.

Şemseddin Sâmi (1317), *Kâmûs-ı Türkî*, Dersââdet.

Özkan, Ela (2015). "Harput Valisi Hacı Ahmet İzzet Paşa" Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Uluslararası Harput'a Değer Katan Şahsiyetler Sempozyumu.

Üstüner, Kaplan (2014). "Silahşor İbrahim Yaver'in Tarih Manzumeleri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* Cilt:7 Sayı: 34.

Yakit, İsmail(2003). *Türk-İslam Kültüründe Ebcad Hesabı ve Tarih Düşürme*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Yörür, Ali (2018). "Edirne Valisi Ahmed İzzet Paşa'nın Mi'râciye'si", *MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:3 Sayı: 6 .

